

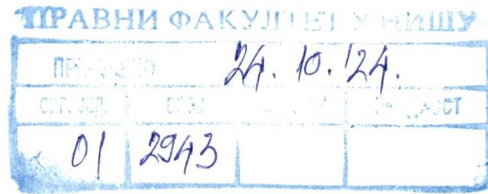
Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-2943/1
24/10/2024. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција”, кандидата Стаменковић Невене, број досјеа М038/22-О, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 24/10/2024. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

**КАТЕДРИ ЗА МЕЂУНАРОДНОПРАВНЕ НАУКЕ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ**

Одлуком декана Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-2896 од 21.10.2024. године, образована је Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног мастер рада под називом *Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција*, кандидаткиње Невене Стаменковић (Павловић), студента мастер академских студија права, бр. досијеа М038/22-О, у саставу:

1. др Небојша Раичевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу, председник Комисије,

2. др Сања Марјановић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Нишу, ментор, члан, и

3. др Сања Ђорђевић Алексовски, доцент Правног факултета Универзитета у Нишу, члан.

Након што је прегледала рад, Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада подноси Катедри за међународноправне науке Правног факултета Универзитета у Нишу следећи

**ИЗВЕШТАЈ
о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану**

Мастер рад *Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција* кандидаткиње Невене Стаменковић (Павловић) написан је у складу са одредбама важећег Правилника о мастер академским студијама права Правног факултета Универзитета у Нишу и у свему је уподобљен техничким захтевима за израду завршног мастер рада, који су предвиђени Техничким упутством за израду мастер рада.

Када је реч о испуњености техничких захтева, рад је написан на 123 стране компјутерски обрађеног текста (укупно 136 страна, од Увода до Биографије студента). Откуцан је у фонту Times New Roman, величина фонта 12pt са проредом 1,5, што одговара прописаним стандардима. У раду је наведено укупно 780 напомена, како библиографског, тако и експликативног карактера. Коришћена библиографија обухвата укупно 89 библиографских јединица (27 библиографских јединица на српском језику и 62 библиографске јединице на страним језицима). Осим тога, коришћено је 16 вишестраних међународних уговора, једна уредба Европске уније и 2 документа/извештаја Европске комисије. Такође, приказана је и судска пракса (укупно 11 судских одлука).

Што се тиче структуре рада, он је подељен у шест поглавља (укључујући и Увод и Закључак). То су: I - Увод, II - *Настанак и подела хашких конвенција о међународном приватном праву из угла заштите слабије стране*, III - *Начело заштите слабије стране у процесним хашким конвенцијама*, IV - *Начело заштите слабије стране и вануговорна одговорност за штету*, V - *Начело заштите слабије стране и породичноправна материја*, и VI - *Закључак*.

У Уводу (стр. 1-4), кандидаткиња је на јасан и прецизан начин одредила предмет, циљ и значај рада, наводећи хипотезе које ће у раду бити проверене, као и научно-истраживачке методе које је том приликом користила. У овом делу, кандидаткиња је укратко указала и на структуру рада, уз навођење свих хашких конвенција о међународном приватном праву које се даље разматрају у раду.

У другој глави, под називом *Настанак и подела хашких конвенција о међународном приватном праву из угла заштите слабије стране* (стр. 4-5), кандидаткиња, најпре, објашњава принцип заштите слабије стране и његову актуелност. Након тога, указује на активност Хашке конференције за међународно приватно право која, унификујући одговарајуће норме међународног приватног права, у појединим својим конвенцијама које уређују материју у којој једна страна, из различитих разлога, има статус слабије, често комбинује принцип заштите слабије стране са другим правним принципима, како општим, тако и оним специфичним за ову грану права.

У трећој глави, насловљеној *Начело заштите слабије стране у процесним хашким конвенцијама* (стр. 5-19), кандидаткиња анализира оне хашке конвенције које уређују материју достављања аката у иностранству, извођењу доказа у иностранству, акторску кауцију и ослобођење од претходног плаћања трошкова поступка (односно бесплатну правну помоћ), као и признање и извршење одлука о трошковима поступка. При томе, ове бројне хашке конвенције разматра из угла заштите права на приступ правди и права на одбрану. У том смислу, пажња се посебно посвећује (заштитним) одредбама конвенција које уређују достављање у случају да тужени не приступи суду, односно уколико се донесе одлука у његовом одсуству. У првом случају, кандидаткиња разматра конвенцијски заштитни механизам у погледу могућности за мериторно одлучивање онда када тужени (као слабија страна) не приступи суду, а достављање је требало спровести у иностранству. У другом случају, реч је о спречавању могућих злоупотреба од стране туженог, који, као слабија страна, ипак може манипулисати пријемом писмена, те се тас правне заштите помера у корист тужиоца (као, начелно, доминантније стране).

Када је реч о акторској кауцији, као моћном средству одбране у рукама туженог, кандидаткиња разматра остваривање два, каткада, опречна циља - заштите слабије стране (туженог) и заштите права на приступ суду (тужиоца). Исто тако, она објашњава разлоге који су довели до тога да се релевантним хашким конвенцијама прошири круг лица која могу бити ослобођена обавезе полагања акторске кауције, те одређеној предности која се даје заштити права на приступ суду. Међутим, тужени, као слабија страна, и даље може користити конвенцијске одредбе којима се олакшава и поједностављује признање и извршење одлуке о трошковима поступка на чију наплату тужени има право ако захтев тужиоца у поступку буде одбијен. У погледу ослобођења од претходног плаћања трошкова поступка, односно бесплатне правне помоћи, фокус је на Конвенцији о олакшању међународног приступа судовима (1980), будући да је она у потпуности посвећена овом питању, као и њеном поређењу са одредбама претходних хашких конвенција које су уређивале ово питање, али на мање повољан и детаљан начин.

Четврта глава, *Начело заштите слабије стране и вануговорна одговорност за штету* (стр. 19-45), представља нарочито сложену целину, не толико због броја конвенција које су донете у овој материји (у питању су две конвенције), већ услед компликованих решења које оне предвиђају у материји коју уређују - друмске саобраћајне несреће и (вануговорна) одговорност произвођача за производ. С обзиром да се овим конвенцијама унификује само сукоб закона, а да се оштећени традиционално сматра слабијом страном, могло би се очекивати да принцип заштите слабије стране има доминантну улогу. Ипак, обе хашке конвенције комбинују овај принцип са принципом најближе везе коришћењем различитих тачака везивања како би се првенствено остварила правна сигурност и предвидљивост меродавног права, док принцип убиквитета (који се често јављао као начин да се заштити слабија страна код

вануговорне одговорности за штету) у потпуности изостаје. Кандидаткиња се, у овом делу, бави питањем деликатног прожимања принципа најближе везе (као посебног правног принципа, карактеристичног за међународно приватно право) и принципа заштите слабије стране приликом одређивања меродавног права за накнаду штете, и то према непосредном и посредном оштећеном, затим, накнаде штете на стварима које припадају оштећеном, те његовог права на директну тужбу према осигуравачу штетника (материја друмских саобраћајних незгода). У материји вануговорне одговорности произвођача за производ, кандидаткиња настоји да одговори на још већи изазов - да ли је принцип заштите слабије стране довољно остварен или је, ипак, превагу однео принцип проксимитета. Такође, у овом делу разматрају се и случајеви сукцесивне или истовремене примена обеју конвенција на различита питања која могу проистећи услед употребе аутоматизованих возила.

Пета глава, под називом *Начело заштите слабије стране и породичноправна материја* (стр. 45-121), по природи ствари, јесте најобимнија будући да је Хашка конференција у овој материји донела убедљиво највећи број конвенција. У скоро свима, принцип заштите слабије стране добија свој *ex o* у принципу заштите најбољег интереса детета, али једна од њих је посвећена и заштити одраслих лица, који због својих личних својстава уживају статус слабије стране (или нарочито угрожене категорије физичких лица).

Када је реч о конвенцијама у којима се штити најбољи интерес детета, то се спроводи на специфичан начин у материји међународног усвојења, путем сарадње централних органа (тзв. административна сарадња). Ово је последица чињенице да државе нису могле постићи компромис у погледу унификације класичних норми међународног приватног права у сфери сукоба закона и сукоба јурисдикција. Кандидаткиња вешто анализира функционисање и делотворност заштите која се пружа детету (као слабијој страни или као нарочито угроженој категорији лица) у одсуству класичне унификације. То укључује и начине за спречавање трговине децом.

Када се ради о материји родитељске одговорности, кандидаткиња успешно објашњава протканост сукоба закона и сукоба јурисдикција принципом најбољег интереса детета. При томе, директна међународна надлежност је апсолутно обликована територијалистичким приступом (оличеном у уобичајеном боравишту као главној тачки везивања). У погледу сукоба закона, принцип заштите слабије стране исказан је кроз правило *lex fori in foro proprio*, уз адекватне заштитне механизме за атипичне ситуације. Тада принципу заштите слабије стране (тј. најбољег интереса детета) у помоћ притиче клаузула одступања, чија је физиономија овог пута измењена и у потпуности подређена заштити најбољег интереса детета, а не принципу најближе везе (што је иначе њена карактеристика). Такође, анализирано је и функционисање различитих конвенцијских механизма за признање и извршење одлука из угла заштите најбољег интереса детета.

У материји међународне отмице деце, принцип најбољег интереса детета добија другачију заштиту, читавим низом одредаба које треба да обезбеде *status quo ante*, или да дете, пак, заштите од повратка, ако се у конкретном случају успешно обори наведена претпоставка. Напослетку, када се ради о материји издржавања, поверилац издржавања важи за слабију страну. Његова заштита спроводи се на различите начине у зависности од тога да ли је реч о конвенцији у материји меродавног права или признања и извршења одлука о издржавању (уз једину одредбу о директној међународној надлежности чији је непосредни циљ управо заштита слабије стране).

У погледу заштите одраслих лица која се јављају као посебно угрожена категорија (али не морају нужно бити већ лишени пословне способности), кандидаткиња сагледава релевантну хашку конвенцију из 2000. године као фактички продужетак хашке конвенције у материји родитељске одговорности, што и јесте била замисао њених твораца. Принцип заштите слабије стране се, у том контексту, штити на сличан начин, комбинацијом територијалистичког приступа, али и аутономијом воље.

У Закључку (стр. 121-123), кандидаткиња сублимира најзначајније резултате свог истраживања и указује на различит приступ у конвенцијској техници заштите слабије стране и, последично, различитом степену непосредног остваривања овог принципа. То, како указује, зависи од конкретне конвенцијске материје, с једне стране, и, с друге стране, потребе за остваривањем крунског принципа међународног приватног права - најближе везе, али и других комплементарних правних принципа.

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Након што је прегледала мастер рад *Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција* кандидаткиње Невене Стаменковић (Павловић), бр. досијеа М038/22-О, Комисија је мишљења да је тема квалитетно обрађена, рад добро структуриран, а циљ рада постигнут. Рад је резултат самосталног научног рада кандидата и теоријског и емпиријског истраживања које је успешно спроведено. Писан је на начин који указује да је кандидаткиња критички анализирала релеватне хашке конвенције, доступну судску праксу и доктринарна становишта. Такође, аргументовано је изнела своје ставове о предностима и евентуалним недостацима конвенцијских решења. На основу свега наведеног, очигледно је да је кандидаткиња уложила знатан труд како би ову захтевну тему ваљано обрадила.

Комисија закључује да су испуњени услови из члана 35 Правилника о мастер академским студијама права Правног факултета Универзитета у Нишу и сматра да је мастер рад *Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција*, кандидаткиње Невене Стаменковић (Павловић), подобан за јавну одбрану. Стога, Комисија предлаже Катедри за међународноправне науке Правног факултета Универзитета у Нишу да усвоји Извештај о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану.

У Нишу, 24.10.2024. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Проф. др Небојша Раичевић

Проф. др Сања Марјановић

Доц. др Сања Ђорђевић Алексовски